

Cafébaas en cabaretier Wannes Cappelle: ‘Ik wil de traagheid opzoeken’

‘Ik kan niet lui zijn’, zegt *Wannes Cappelle*. En inderdaad: de komende weken houdt de frontman van Het Zesde Metaal niet alleen café bij hem thuis, hij trekt ook Vlaanderen rond met een nieuwe voorstelling. Wat bezielt de man?

Wannes Cappelle woont in een café. Op de deur hangt een sticker waarop te lezen is: “Geen reclame a.u.b.” Zodra de deur opengaat, valt het fonkelende art-deco-interieur op. *Cappelle* wil er voortaan twee keer per maand cafébaas spelen. Een café heeft volgens hem volk nodig.

Samen met zijn IJslandse vrouw Alda welteverstaan, die er de komende weken vaak alleen voor zal staan achter de toog van Café Central. “Morgenavond gaan we voor de eerste keer open en kan ik helpen”, zegt *Cappelle*. “Maar de tweede avond moet ik gaan spelen en zal zij het al alleen moeten doen.”

Met *Verstaanbaar* trekt *Cappelle* de komende maanden als een troubadour door Vlaanderen. Herent woensdag, Avelgem donderdag, Izegem vrijdag en zo over Harelbeke, Aartselaar, Hamont-Achel en Zottegem tot in Gent. Met iets wat hij zelf het liefst omschrijft als ‘cabaret’. Liedjes aan de piano en op gitaar, met verhalen tussendoor. Over hoe hij de man is geworden die hij vandaag is en waar die man de voorbije jaren allemaal mee heeft geworsteld.

En *kluchtjes*. Veel *kluchtjes*. “Ik heb gevoel voor komische timing, maar van nature ben ik een trage, ook in mijn spreken”, zegt hij. “Mijn tempo moet dus nog omhoog, heb ik gemerkt tijdens de try-outs, en een paar halve *kluchtjes* moeten er nog uit. Ik ben de tekst nu volop aan het blokken, omdat ik voel dat ik nog een tandje moet bijsteken. Of twee tandjes zelfs.”

Het Zesde Metaal, de muziekband die sinds het succes van *Ploegsteert* een groot en trouw publiek heeft opgebouwd, ligt even stil. Op zijn 47ste wilde *Cappelle* zichzelf nog eens heruitvinden en een nieuw publiek personage optrekken.

Waarom eigenlijk?

Cappelle: “Omdat je als zanger na een tijdje wat vast komt te zitten in een stramien. Je hebt een genre waarin je thuishoort, je stemkleur, je tessituur, je publiek dat zijn verwachtingen heeft en dat altijd verwacht dat je jezelf een beetje heruitvindt, maar ‘het moet nu ook weer niet opeens iets totaal anders zijn...’ (*lacht*)

“Ik voelde me nog te jong om dit voor de rest van mijn leven te blijven doen. Muzikant zijn is een stuk van mijn identiteit, maar het valt niet samen met wie ik ben. Er zijn ook nog andere stukken die ik wil laten zien en waarmee ik wil spelen.

“En natuurlijk doe ik dit ook voor het spelen op zich: er zit veel meer vrijheid in zo’n voorstelling dan in een optreden. Je kunt spelen met timing, je kunt stiltes laten vallen, iedere avond moet je weer een ander publiek bij de kraag vatten, in je eentje bovendien: voor mij is het een manier om andere kleuren te kunnen gebruiken.”

“Leven is altijd maar beter worden in wat je doet en in wat je kunt”, zei je in *De Standaard*. “Ik ben 47, en ik wil die curve nog zo lang mogelijk doen stijgen. Niet stagneren.” Het deed me denken aan wat filosoof Ignaas Devisch me ooit zei: “Iedereen moet zich ergens in bekwamen en steeds meer groeien. Niet alleen op ons werk, maar ook in ons persoonlijk leven en onze hobby’s. Het is nooit genoeg.”

“Als het van moeten is, is het inderdaad niet goed. Bij mij gaat het denk ik meer om verdieping. Om iets beter en beter beheersen, door aandacht en toewijding. Daar zit een enorme schoonheid in, vind ik. Mijn buurman, die gepensioneerd is en zijn hele leven in de bouw heeft gewerkt, heeft me geholpen om hier vanachter een fietskot

te bouwen en ik stond vol bewondering te kijken naar hoe hij zijn vak in de vingers had en hoe hij bij wijze van spreken altijd zeven stappen vooruit aan het denken was. Ik kan daar echt door ontroerd zijn.

“Maar het moet inderdaad geen perfectionisme worden, want de perfectie ga je toch nooit bereiken. Ik volg nu zangles en ik weet dat ik nooit zo goed zal kunnen zingen als ik zou willen, maar ik geniet wel enorm van elke stap die ik zet. De reis is het doel, en niet omgekeerd. Elke verdieping, elke stap die je zet om ergens beter in te worden is voor mij misschien zelfs de essentie van het leven. Ik maak zo ook al jaren dezelfde spaghettisaus, maar...”

... elke keer een beetje beter?

(lacht) “Of ik probeer tenminste mijn groentjes nog wat fijner te snijden, of het allemaal wat bewuster te doen en me minder op te jagen. Het heeft met bewustzijn te maken. En je kunt natuurlijk ook zeggen: ‘Voor mij is het goed zoals het is.’ Dat is fijn, want routine geeft enorm veel rust.

“Maar zelfs mijn routines veranderen dikwijls van de ene dag op de andere. Dat heb ik enorm van mijn vader. Ik kan mijn jeugd opdelen volgens de beesten waar hij door geobsedeerd was: kanaries, duiven, konijnen, schapen, paarden...”

In de voorstelling heb je het uitvoerig over je vader, die zijn hele leven als leraar heeft gewerkt en op wie je steeds meer zou lijken. Hij was tegen veel dingen. Jij schrijft ook een protestbrief naar de burgemeester, over de sluiting van het plaatselijke zwembad.

“Als ze vroeger in Wevelgem de Leieboorden hadden gemaaid, stond daar ’s ochtends vroeg gegarandeerd een bordje met – duidelijk in ons vaders handschrift – een tekstje over het leefgebied van al die kleine beestjes dat was verwoest. Ik voel die opstandigheid ook heel erg in mij. Hier wat verderop langs het fietspad is het laatste stukje open ruimte tussen Zwevegum en Kortrijk onlangs volgebouwd met industrie en een Land Rover-garage. ‘Land Rover’, nogal toepasselijk ook.

“Iedere keer als ik er passeer, begin ik te denken wat voor actie ik zou kunnen ondernemen. Al die SUV’s die daar nu op de velden van vroeger staan, ze steken mijn ogen uit. Maar anders dan mijn vader ga ik er niet nog de dag zelf een bordje in de grond slaan. Ik zie altijd ook wel de andere kant van het verhaal en redeneer dikwijls: wat gaat het uithalen? En ik ben een beetje een publiek persoon. Als het zou uitkomen, zou ik het mogen uitleggen. (lacht)

“Ik ben altijd meer een pleaser geweest dan mijn vader. Hij genoot er echt van om averechts te zijn. In die zin is het personage op het podium een uitvergroting van het gevecht dat altijd in mij woedt. Ik heb eerst een halfjaar in mijn eentje zitten schrijven en daar zit uiteindelijk nagenoeg niets van in de voorstelling, omdat het allemaal vrij maatschappijkritisch was.

“Ik was eigenlijk gewoon aan het zagen, besef ik nu. Over de zogenoemde ‘vooruitgang’, plantaardig eten, koud douchen, composttoiletten... Veel thema’s met een activistisch randje. Ik ben blij dat ik het geschreven heb, maar om dat als comedy op een podium te brengen ben ik toch een te zacht persoon.”

Je maakt liedjes om te troosten, zeg je ergens in de voorstelling. Maar af en toe wil je ook gewoon eens slaan.

“In een van de try-outs heb ik het beeld van de taartengooier gebruikt. Ik ben niet de gast die een taart in iemands gezicht smijt en dan wegloopt. Ik zou een taart smijten en dan een washandje uithalen en de *crème fraîche* afvegen.”

‘Ik zou een taart in iemands gezicht smijten en dan een washandje bovenhalen om de *crème fraîche* af te vege’n’

Wannes Cappelle

Als tiener overwoog je ooit om priester te worden. Je ging godsdienstwetenschappen studeren en werkte even als godsdienstleraar. In deze voorstelling heb je het ook weer vaak over Jezus en Franciscus van Assisi.

“Die christelijke symboliek zit erin omdat ik wil spelen met het feit dat je, zelfs al noem je jezelf niet langer gelovig, voor de rest van je leven door die christelijke opvoeding getekend blijft. Ondertussen ben ik een overtuigd atheïst. Als ik mensen wil bekeren, heeft het eerder met ecologische of ethische thema's te maken.

“Maar ik hoed me ervoor om mijn boodschap, zeker op een podium, al te letterlijk te brengen. Mensen pikken uiteindelijk toch alleen maar op wat ze willen oppikken. Zolang de leerling niet bereid is, mag de meester zeggen wat hij wil.

“Ik breng wat ik wil brengen en ik weet dat er veel lagen in zitten om te horen, maar iedereen mag erin horen wat die wil horen. In het beste geval geeft het een beetje troost. Of de aha-erlebnis van: iemand verwoordt hier iets wat ik ook voel. Of heel soms misschien het inzicht: *tiens*, zo had ik er nog niet over nagedacht.”

Die troost komt vaak terug bij jou. Waarom wil je zo graag andere mensen troosten?

(denkt na) “Ik heb een groot empathisch vermogen, ook naar mezelf toe. Als ik zie hoe snel onze kinderen opgroeien, kan ik soms oprecht verdrietig worden dat die kleine kindjes weg zijn. Dan schrijf ik er een liedje over, ‘Traagskes groeien’ in dit geval, om die rouw en dankbaarheid een plek te geven voor mezelf, en speel ik het vervolgens voor andere mensen. We zijn allemaal zo hard van hetzelfde materiaal gemaakt: wat mij ontroert, kan ook andere mensen ontroeren.

‘We zijn allemaal zo hard van hetzelfde materiaal gemaakt: wat mij ontroert, kan ook andere mensen ontroeren’
Wannes Cappelle

“En dat is wat ik zelf ook altijd het meest in muziek heb gezocht: troost. Daniel Lanois heeft ooit gezegd: ‘Ik heb me erbij neergelegd dat alles wat ik maak melancholisch is. Ik moet daar niet meer tegen vechten.’ Bij mij is dat ook. Het is gewoon wie ik ben.”

Zelfs als je danst, zoals in deze voorstelling, is de melancholie niet ver weg.

(lacht) “Zelfs een stijlbreuk is nog altijd geen stijlbreuk. En durf is sowieso nooit mijn probleem geweest. Ik durf op een podium meer dan in het echt, dat is al van kleins af zo. Tijdens een familieweekend deed ik als kleinste van alle neefjes mee in een sketch, in een figurantenrol, zodat ik zou stoppen met zagen, en toch stal ik nog de show. Voor mij maakt het podium alles veel gemakkelijker. Ik kan gemakkelijker iets moeilijks zeggen tegen een groot publiek dan een-op-een.”

Door je danspasjes moest ik denken aan wat de Nederlandse filosofe Lieke Knijnenburg schreef in haar boek *Een schitterende leegte*. Ze wil meer leven zoals ze danst, want dan valt haar controledrang weg en gaat alles vanzelf, zonder na te denken. “Ik ben bang om lui te zijn”, schrijft ze ook. Herkenbaar?

“Zeer hard. Ik kan niet lui zijn. ‘Een dag zonder schoenen’ is eigenlijk pure wishful thinking, want ik kan het niet. Niet zo lang geleden zei mijn vrouw op een zondagmiddag opeens dat ze even een dutje ging doen. We zitten hier al lang in de verbouwingen en plotseling stond er niet direct iets op de to-dolijst. Ik heb me hier beneden in de zetel gezet, ben een boek beginnen te lezen en na drie keer de eerste pagina te hebben gelezen zonder te weten wat ik eigenlijk gelezen had, ben ik op mijn telefoon een cursus ‘snellezen’ beginnen op te zoeken. Om efficiënter te kunnen nietsdoen. *(lacht)*

“Mijn vader en moeder waren vroeger ook altijd bezig. Met vijf kinderen was mijn moeder altijd van links naar rechts aan het sprinten. En mijn vader kon het moeilijk aanzien dat we niets aan het doen waren, dan riep hij ons altijd bij hem om hout te stapelen of onkruid uit te trekken.

“Maar waarschijnlijk is het ook wel een innerlijke drang, een soort gejaagdheid van: ‘Het leven is te kort voor alles wat ik wil doen.’ Ik heb altijd de neiging gehad om alles rap te willen doen, maar voor je het weet ben je rap dood. Daar vecht ik meer en meer tegen. Ik wil de traagheid nog meer opzoeken.

“Maar nu ik het zeg: mijn agenda zit vol tot eind volgend jaar. *(lacht)* Dat is natuurlijk ook een beetje de ziekte van de zelfstandige... *(wijst naar zijn platencollectie)* Al die platen heb ik gekocht met het idee: daar ga ik thuis dan eens rustig naar luisteren. Ik durf nu te zeggen dat dat niet één keer per jaar gebeurt.

Angst voor de leegte?

“Toen ik 22 was, ben ik eens twee weken alleen op reis geweest naar Spanje. Op de derde dag heb ik mij op een berg in een park gezet en de eenzaamheid overviel me daar, ik was er niet op voorbereid. Huilen en huilen. Wat zit ik hier te doen, vroeg ik me af. En thuis heb ik nog wel zoveel vrienden. Uiteindelijk ben ik in dat park beginnen te zingen, omdat het kon, en dat voelde als een enorme bevrijding aan. Ik denk nog dikwijls aan dat moment.”

‘Durf jezelf maar te tonen zoals je bent. Dat is bij alles wat ik doe mijn oproep’

Wannes Cappelle

“Jij hebt duidelijk iets te vertellen”, kreeg je in het zesde middelbaar te horen van het CLB. We zijn dertig jaar verder. Wat heb je verteld?

“Ik heb ooit een boekje geschreven met als titel *Ont-ferm u*. Als ik terugkijk naar alles wat ik ooit gemaakt heb, is dat misschien de rode draad. Durf jezelf maar te tonen zoals je bent. Dat is bij alles wat ik doe mijn oproep.”

Verstaanbaar, op tour door Vlaanderen.